

PARTICIPANȚI DIN MEDGIDIA ÎN CAMPANIILE MILITARE DIN ANUL 1916

dr. Adrian ILIE*

Abstract

The inhabitants of Medgidia participated in the military campaigns to which the Romanian state took part, for strategic, geopolitical and national reasons. Regardless of the ethnic origin, the inhabitants of Medgidia participated in the military confrontations, in order to defend their property and the country. The Romanians, Turks, Tartars, Jews, Armenians, Germans, Italians, etc., contributed to these struggles, animated by the thought of liberating Romanian territories and not allowing the enemies to conquer them.

Of those who gave their lives on the battlefield in the First World War, there is also the teacher Oprea Hârâciu from Medgidia. He had settled in Medgidia on November 10, 1908, as a soldier of the 34th Infantry Regiment Constanta, where he met his military service. At the military confrontations of the early twentieth century, 243 combatants took part in Medgidia, of which 28 are Muslims. There are 21 names in the manuscript register of demobilized people in Medgidia.

Nine of the 21 war participants, of Turkish-Tatar origin, have gone through eternity in the years to come. Some were injured, being declared invalids of war, another 8 left for Turkey during the emigration of 1933-1934. In our opinion, those who decided to leave Romania were Turks and not Tartars. The Tatars had found themselves in Dobrogea and Medgidia, the new homeland after the colonies made in the mid-nineteenth century.

All inhabitants of Medgidia contributed to defending the borders of the country and hoped for a better life.

Keywords: Combatants, Turks, Tartars, Military Campaign, Heroes

*

Locuitorii Medgidiei au participat la campaniile militare la care statul român a luat parte, din considerente strategice, geopolitice și naționale. Indiferent de originea etnică, locuitorii Medgidiei au participat la confruntările militare pentru a-și apăra proprietatea și țara. La aceste lupte și-au adus contribuția români, turci, tătari, evrei, armeni, germani, italieni ș.a., animați de gândul de a elibera teritoriile românești și de a nu permite inamicilor să îi cotopească.

Putem cunoaște starea de spirit a localității, prin intermediul unei cărți poștale ce datează din 18 februarie 1916 și care aparține unui concentrat la Medgidia fiind adresată fratelui său, Ioan Mitru, director al Școlii „Vasile Lupu” din Iași. Acesta fusese concentrat a treia oară la Medgidia *pentru nu știu*

*câtă vreme. E pustiu, cam frig și ploios. Așteptăm coborârea către Vrancea. Fiți atenți la Sofia, Viena, Berlin. Cele bune la toți, de la fratele militar*¹.

Dintre cei care și-au dat viața pe câmpul de luptă în Primul Război Mondial se numără și învățătorul Oprea Hârâciu din Medgidia. Acesta se stabilise în Medgidia pe 10 noiembrie 1908, ca soldat al Regimentului 34 Infanterie Constanța, unde își satisfacea stagiul militar. Lăsat la vatră după un an, s-a stabilit definitiv la Medgidia și a ocupat postul de învățător. La 23 iunie 1913 este mobilizat și participă la campania militară din cel de-Al Doilea Război Balcanic, fiind decorat cu medalia „Avântul Țării”, alături de alți soldați ai orașului. La 15 august 1916 va fi mobilizat și va pleca pe front cu Regimentul 78 Infanterie. Trei săptămâni mai târziu avea să moară în luptele crâncene de la Mulciovă².

Lt. Oprea Hârâciu – eroul Medgidiei³

Într-un articol intitulat *Clipe*, publicat în „Dobrogea Jună” din 17 februarie 1919, se amintește de vitejia *Domnului Oprea* - așa cum îl strigau copiii medgidieni -, care în *vuietul luptei, în ploaia de gloanțe și obuze, îngenuncha pe câmpul de luptă ca să fie legat la mână. Ochii îi sunt la*

* Școala Gimnazială „Constantin Brâncuși” Medgidia

¹ *Carte poștală din Colecția Gelu Dae*; este expediată din Medgidia la 1 martie 1916, după cum reiese din ștampila oficiului poștal; semnătura soldatului concentrat este indescifrabilă; este menționată și locația unde este concentrat, aflată pe strada Victoriei nr. 23; foarte importantă este și informația de pe cartea poștală cu privire la existența unui magazin de coloniale și articole de librărie de la Medgidia, aflat în proprietatea lui J.T. Hristu.

² A. Lăpușan, Ș. Lăpușan, *Medgidia-Carasu*, Editura Muntenia, Constanța, 1996, p. 158. Numele eroului Oprea Hârâciu a fost dat unei străzi din Medgidia.

³ Corneliu Marinescu, *op.cit.*, p. 68.

*soldați, gândul la izbândă și zâmbește fericit. Vâjiind, un obuz vine, troznește lângă el și îl amestecă cu pământul pentru care se luptă, încremenind pe față-i zâmbetul mulțumirii și închizând în ochi-i viziunea victoriei*⁴.

Regimentul 13 Artilerie din Medgidia a luat parte la campaniile militare din Primul Război Mondial. În luptele de la Mărășești, din 28-29 iulie 1917, și-a pierdut viața sublocotenentul Ioan Jipa. Mai sunt răniți opt ofițeri și 19 soldați. Locotenentul Mircea Boboc va fi decorat de M.S. Regele Ferdinand I cu „Crucea comemorativă a Războiului 1916-1918” cu baretele „Dobrogea, Carpați, București și Mărășești”.

Un alt participant la campaniile militare a fost caporalul Ion Apolozan, care a făcut parte din Regimentul 74 Infanterie, fiind avansat la gradul de plutonier și decorat cu „Virtutea militară de război”, clasa a II-a, primind brevetul cu nr. 2740/1928, pentru curajul manifestat în luptele de la Mărășești și Răzoare⁵, din nopțile de 8-9 august și 2 septembrie 1917⁶.

În timpul Primului Război Mondial s-a jertfit, pentru neam și țară, învâțătorul provizoriu Dragomir Stănescu, din Medgidia⁷.

La confruntările militare de la începutul secolului al XX-lea au luat parte din Medgidia 243 de combatanți, din care 28 sunt musulmani⁸. În Registrul scris al demobilizaților din Medgidia apar 21 de nume.

Lucrarea a fost valorificată parțial de diverși istorici și militari până la momentul de față. Societatea demobilizaților din Medgidia are mai multe registre de unde aflăm numele participanților la conflictele de la începutul secolului al XX-lea, fotografii pentru unii dintre aceștia, gradele militare, unitățile din care au făcut parte, luptele la care au luat parte, decorațiile primite și situația lor civilă. Un exemplar al acestui registru, după părerea noastră de o valoare remarcabilă, a fost în posesia secretarului Primăriei,

---

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*, p.159.

⁶ Corneliu Marinescu, *Medgidia. Studiu monografic*, Editura Dobrogea, Constanța, 1996, p. 68.

⁷ I. Georgescu, *Învățămintul public în Dobrogea*, în „Cincizeci de ani de viață românească”, 1928, p. 649.

⁸ Costel Coroban, Aygül Geanbai Nurgian, *Restaurarea Cimitirului Militar Dobrici circumstanțiată omagierii eroilor musulmani din Armata Română*, în „Din istoria tătarilor”, I, Editura New Line, Constanța, 2010, p. 94.

Dumitru Chiravola, care a fost decorat cu distincția „Crucea României în grad de cavaler”⁹. Ulterior, se pare că registrul a intrat în posesia proprietarului de astăzi al acestuia, dl. George Neacșu.

Eroii Medgidiei care și-au dat viața pentru patrie în Primul Război Mondial:

Anton Anton, Regimentul 74 Infanterie, mort la 9 martie 1917
Asan Isleam, Regimentul 9 Vânători, mort la 21 august 1916
Astăluș Mihai, Regimentul 74 Infanterie, mort la 9 aprilie 1917
Bărbieru Ion, Regimentul 73 infanterie, mort la 4 februarie 1918
Bârsan Ștefan, Divizia 2 Vânători, mort la 16 aprilie 1919
Bunel Ilie, Regimentul 70 Infanterie, mort la 25 septembrie 1916
Cercel Ștefan, Regimentul 1 Artilerie, mort la 19 iulie 1917
Coman Gheorghe, Regimentul 74 Infanterie, mort la 11 ianuarie 1917
Comănescu Dumitru, Regimentul 70 Infanterie, mort la 22 septembrie 1916
Constantin Petre, Regimentul 39 Infanterie, mort la 20 septembrie 1916
Corupeanu Gheorghe, Regimentul 74 Infanterie, mort la 23 aprilie 1917
Costea Pandele, regimentul 34 Infanterie, mort la 28 iulie 1917
Cristorianu Tudor, Regimentul 74 Infanterie, mort la 30 aprilie 1917
Don Niță, Regimentul 63 Infanterie, mort la 23 septembrie 1916
Dragu Dumitru, Regimentul 74 Infanterie, mort la 23 martie 1917
Dumitrache Dumitru, Regimentul 34 Infanterie, mort la 3 martie 1917
Duțu Nicoară, Batalion 15 Pionieri, mort la 5 decembrie 1919
Fântână Gheorghe, Regimentul 34 infanterie, mort la 18 aprilie 1917
Gălățeanu Ion, Regimentul 24 Infanterie, mort la 21 septembrie 1916
Grigore Ion, Regimentul 33 Infanterie, mort la 6 noiembrie 1919
Hârâciu Oprea, Regimentul 78 Infanterie, mort la 27 septembrie 1916
Hulea Simion, Regimentul 9 Călărași, mort la 20 ianuarie 1918
Împăratu Gheorghe, soldat la Spitalul Fălciu, mort la 8 mai 1916
Maer Nicolae, Regimentul 73 Infanterie, mort la 20 octombrie 1916
Marderos Sarian, Regimentul 74 Infanterie, mort la 27 martie 1917
Marin Nicolae, Spitalul Crucii Roșii, mort la 29 aprilie 1917
Mănăilă Gheorghe, Regimentul 9 Călărași, mort la 31 iulie 1917

---

⁹ Dumitru Chiravola a fost consilier comunal și semnala, după război, neplata unor sume de bani ale deținătorilor de vii și livezi de pomi fructiferi, în posesia cărora intraseră în anul 1910, care nu aveau acte de proprietate și nu își achitaseră datoriile către Primărie (S.J.A.N.C., *Fond Primăria Medgidia*, dosar 10, 1937, f. 5).

Mihai Gheorghe, Regimentul 68 Infanterie, mort la 22 septembrie 1916
Milea Matache, Regimentul 15 Infanterie, mort la 1 decembrie 1919
Minciună Sava, Regimentul 74 Infanterie, mort la 23 martie 1918
Nadler Moise, Batalionul 7 Vânători, mort la 21 septembrie 1916
Opreanu Constantin, Regimentul 34 Infanterie, mort la 28 iulie 1917
Opreanu Nicolae, Regimentul 34 infanterie, mort la 27 februarie 1917
Ovanezian Garabet, Regimentul 74 Infanterie, mort la 18 august 1917
Petrescu Gheorghe, Regimentul 70 Infanterie, mort la 22 septembrie 1916
Popescu Ion, Regimentul 62 Infanterie, mort la 26 septembrie 1916
Popescu Maxim, Regimentul 74 Infanterie, mort la 9 septembrie 1916
Preda Nicolae, Regimentul 1 Grăniceri, mort la 7 august 1917
Profir Ion, Regimentul 7 Infanterie, mort la 26 septembrie 1916
Rovinescu Ilie, Regimentul 39 Infanterie, mort la 20 noiembrie 1917
Simion Ion, Regimentul 70 Infanterie, mort la 24 septembrie 1916
Stăneasa Constantin, Regimentul 34 Infanterie, mort la 18 aprilie 1917
Stănescu Ion, Regimentul 34 Infanterie, mort la 18 aprilie 1917
Stoica Ion, Regimentul 74 Infanterie, mort la 17 martie 1917
Suliman Septar, Regimentul 74 Infanterie, mort la 14 ianuarie 1917
Surlănescu Ion, Regimentul 74 Infanterie, mort la 13 martie 1917
Ștefănescu Traian, Regimentul 39 Infanterie, mort la 20 septembrie 1916
Tabără Erusalim, Regimentul 73 Infanterie, mort la 20 februarie 1918
Toader Iacob, Regimentul 24 infanterie, mort la 28 august 1916
Ulmazu Constantin, Regimentul 63 Infanterie, mort la 24 septembrie 1916
Vâlcu Anghel Ion, Regimentul 70 Infanterie, mort la 26 septembrie 1916
Veliceanu Mihai, Regimentul 74 Infanterie, mort la 27 martie 1917
Velciu Ilie, Regimentul 74 Infanterie, mort la 9 martie 1917
Voiculescu Vasile, Regimentul 19 Artilerie, mort la 29 mai 1917
Voinea Mihai, Regimentul 74 Infanterie, mort la 3 martie 1917
Zaharescu Petre, Regimentul 34 Infanterie, mort la 17 septembrie 1918¹⁰
Din localitatea Ende Carachioi (Valea Dacilor), a participat la Primul Război Mondial Mihalcea Constantin, care făcea parte din contingentul 1895¹¹.

¹⁰ A. Lăpușan, Ș. Lăpușan, *op.cit.*, p. 162-163; S.J.A.N.C., *Fond Consilieratul Agricol Constanța. 1920-1938*, inventar 85, fond 103, dosar 46, 1931-1937, f. 5-19.

¹¹ S.J.A.N.C., *Fond Primăria Medgidia*, dosar 5, 1933, f. 23.

După cum putem observa, cei care și-au dat viața au făcut parte din Regimentele 24 Infanterie, 39 Infanterie, 70 Infanterie, 68 Infanterie, 34 Infanterie, 74 Infanterie, dar și din alte subunități ale Armatei Române. Acești soldați au murit în perioada 1916-1919 în timpul campaniilor militare la care a participat Armata Română.

Cruțiu Delasăliște, într-o odă adusă soldatului Selim Abdulachim, de origine tătară, surprinde cum nu se poate mai bine contribuția musulmanilor la efortul național pentru păstrarea independenței și suveranității naționale:

*Că-n veci Allah din cer va ști
Profund să preaslăvească
Pe musulmanul luptător
Din Țara Românească*¹².

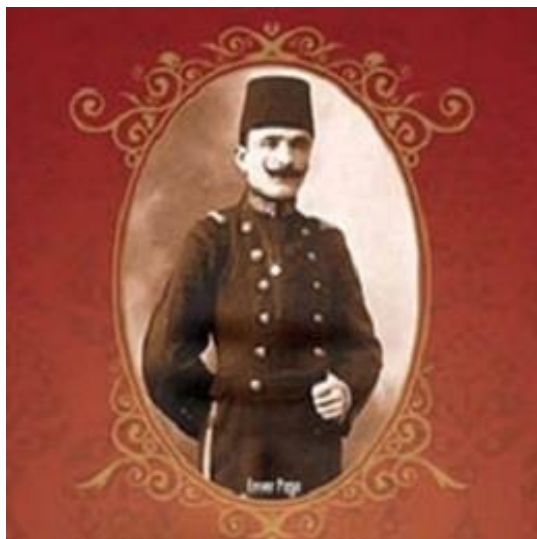
Contribuția musulmanilor a fost marcată prin participarea la operațiunile militare de pe câmpurile de luptă, dar și prin misiunile de salvare, sanitare, din cel de-al doilea război balcanic iar, mai apoi, din Primul Război Mondial. Un caz interesant îl reprezintă cel al medicului Ibrahim Themo, stabilit în Medgidia, o personalitate marcantă a orașului.

Deși avea origine albaneză, nu a ezitat să participe la primul război balcanic din 1912, fiind trimis de statul român, în fruntea unei echipe medicale, la Istanbul. Pentru serviciile aduse, statul turc le-a oferit celor din echipa medicală câte un ceas din aur, iar statul român i-a decorat la întoarcerea în patrie¹³.

---

¹² Cruțiu Delasăliște, *Odă eroilor musulmani. La sosirea osemintelor sublocotenentului Kiazim Abdulachim*, în „Marea Noastră”, I, V, nr. 3, 12 dec. 1927, f. 2.

¹³ Lavinia Dacia Gheorghe, *Aspecte privind afirmarea intelectuală a turcilor și tătarilor din Dobrogea, în perioada 1878-1914*, în „Din istoria tătarilor”, I, Editura New Line, Constanța, 2010, p. 51.

dr. Ibrahim Themo¹⁴

În anul 1914 va fi trimis din nou, în fruntea unei alte echipe medicale, în Albania, unde bântuiau frigurile galbene¹⁵. Experiența sa în tratarea acestei boli era cunoscută, tratând, de nenumărate ori, locuitorii Medgidiei de această maladie, cunoscută și sub numele de febră palustro-pernicioasă. Pe de altă parte, era atras de locurile de baștină, oscilând între țara de origine și patria de adopție, acționând ca revoluționar și ca apărător al comunității musulmane din Dobrogea.

În cele ce urmează, vom aminti participanții la campaniile militare din timpul celui de-al doilea război balcanic și din Primul Război Mondial, în funcție de gradul deținut în Armata Română. În total, au luptat 21 de soldați turci și tătari. Unii au căzut prizonieri, alții au fost răniți, iar unii și-au dat viața pentru patrie. În aceste operațiuni militare au participat trei sergenți, un caporal și 17 soldați. Majoritatea sunt oameni simpli, familiști, cu unul sau mai mulți copii. Doi dintre aceștia, tineri fiind, erau necăsătoriți. Ocupațiile lor erau cele de plugari, comercianți, geambași, fructari, precupeți, cizmari, tăbăcari, potcovari, cafegii și muncitori. Nu toți cei înregistrați au specificate ocupațiile.

¹⁴ www.pasthriku.org

¹⁵ Lavinia Dacia Gheorghe, *op. cit.*, p. 51.

Acolo unde există fotografii, se identifică ștampila cu inscripția „Societatea Veteranilor. Filiala Apărătorii Patriei. Medgidia, România”¹⁶.

Un rol important în mobilizarea etnicilor musulmani a revenit muftiului Hafuz Rifat Gelil (1909-1914), care fusese imam și hatip la Medgidia (1897-1909)¹⁷.

Sunt menționate, în document, și cotizațiile plătite de membrii societății în perioada 1932-1934, cu chitanțele și numerele lor de înregistrare, pe diverse perioade: lunare, semestriale și anuale. În unele cazuri, sumele înregistrate sunt ilizibile.

Participanții la campaniile militare din 1913 și 1916-1919 au fost decorați de statul român, unii au fost împroprietăriți cu pământ, iar alții, deși aveau acest drept, nu au primit pământ. Nu au primit nici locuri de casă. Este menționat contingentul, profesia, regimentul în care a fost mobilizat, arma proprie regimentului, luptele la care a luat parte, căderea în prizonierat, starea materială, starea civilă, numărul copiilor, numele soției și al copiilor¹⁸.

Acești soldați au făcut parte din regimente care aveau drept armă infanteria, artileria, grăniceri, roșiori, pionieri. Făceau parte din Regimentul 34 Infanterie, regimentele 25, 18 și 9 Artilerie. Au fost luați prizonieri, fiind clasificați drept *prizonieri fără voie*. Au luat parte la luptele din Dobrogea, Turtucaia, Mărășești, Diocheti, Cosmești ș.a. Unii au fost luați prizonieri sau au fost răniți, doi au fost catalogați invalizi de război. Nouă demobilizați au trecut în neființă în anii ce au urmat încheierii războiului. Opt dintre demobilizații musulmani au plecat în Turcia, lucru ce ne face să credem că aceștia erau turci sau tătari cu rude plecate acolo. Acest fenomen se manifestă în anii 1933-1934, când au loc emigrații frecvente din Dobrogea, inclusiv din Medgidia.

Dintre cei 21 de eroi turci și tătari, patru au avut grade în armată, trei fiind sergenți și unul caporal. În marea lor majoritate și-au plătit cotizațiile, excepție făcând Cadâr Faic, pentru care nu există o mențiune în acest sens.

¹⁶ Nuredin Ibram, *Eroi tătari sub drapel românesc în Războiul Balcanic și în Primul Război mondial*, în „Din istoria tătarilor”, I, Editura NewLine, Constanța, 2010, p. 73; se invocă un document – manuscris – *Registrul Societății Demobilizaților din Medgidia, Cazier al membrilor ce compun Societatea*, vol. I, aflat în posesia colecționarului George Neacșu din Medgidia.

¹⁷ Lavinia Dacia Gheorghe, *op.cit.*, p. 49.

¹⁸ Nuredin Ibram, *Eroi tătari .....*, p. 74.

În cele ce urmează vom prezenta contribuția turcilor și tătarilor din Medgidia la campaniile militare ale Armatei Române din timpul celui de-al doilea război balcanic și din Primul Război Mondial¹⁹.

Abdul Septar Mubin, avea profesia de plugar, iar în armată gradul de sergent, făcând parte din contingentul 1914.

În campania din 1916-1918 a fost mobilizat în Regimentul 25 Artilerie și a participat la confruntările militare din Dobrogea și din Moldova, la Mărășești și Oituz. A fost demobilizat în anul 1918²⁰, primind „Crucea comemorativă de război cu barete Dobrogea, Oituz, Mărășești” (Brevet nr. 1592/1924). A primit 2 hectare de pământ pentru agricultură și un loc de casă. A fost căsătorit cu Alime, avându-i ca fii pe Kemaleddin de 12 ani, Muniip de 9 ani, Gelaeddin de 5 ani. Era trecut în registru ca fiind decedat. Avea cotizațiile plătite²¹.

Abdul Moiu Chengi Amet, de profesie plugar, a avut gradul de sergent și a făcut parte din contingentul 1906. A luat parte la campania militară din 1913, fiind decorat cu medalia „Avântul Țării” (Brevet nr. 2964/1914). Mobilizat la campania din 1916-1919 în Regimentul 74 Infanterie, a căzut prizonier în luptele de la Turtucaia. A fost catalogat ca fiind *prizonier fără voie*, având ordin de demobilizare nr. 7050/1918. Nu a fost împrăștiat, dar nici nu avea pământ în proprietate. Uneori, se ocupa și cu activități comerciale, fiind geambaș. Era căsătorit cu Azize și nu avea copii. Ulterior, a fost înregistrat ca fiind decedat. Avea cotizația plătită²².

Abdul Gani Idris a avut gradul de sergent, făcând parte din contingentul 1916, din Regimentul 2 Grăniceri. A fost mobilizat în campania 1916-1918 la Regimentul 2 Grăniceri. A luat parte la luptele de la Târgu Ocna și Nămolosa. A fost demobilizat în aprilie 1920, după ce a participat la campania din Ungaria. A fost decorat cu Medalia „Crucea comemorativă a Marelui Război” cu barete. Era căsătorit cu Mukades, avându-le ca fiice pe

¹⁹ *Registrul cazier al demobilizaților din Medgidia*, vol. I, aflat în colecția George Neacșu.

²⁰ Remus Macovei, *Eroi musulmani în armata română*, Editura Reclama Studio, Constanța, 2013, p. 65-66; Abdul Septar Mubin a fost demobilizat prin ordinul nr. 7050/ 1918.

²¹ *Ibidem*, p. 66.

²² *Registrul cazier al demobilizaților din Medgidia*.

Ferida de 9 ani, Ferian de 7 ani și Narime de 5 ani. Ulterior, este menționat ca fiind decedat. Cotizațiile erau plătite²³.

Elmambet Ilieas a avut profesia de plugar, iar în armată a deținut gradul de sergent, făcând parte din contingentul 1910. Mobilizat în Regimentul 9 Călărași, a participat la campaniile din 1913 și 1916-1918. A fost decorat cu ordinul militar „Avântul Țării” (Brevet nr. 908/1913). A luat parte la luptele de la Oituz și Mărășești, fiind decorat cu „Crucea comemorativă a Marelui Război cu barete Dobrogea, Oituz, Mărășești” (Brevet nr. 112/1925)²⁴. Avea în proprietate 56 hectare de teren. La sfârșitul războiului a primit 2 hectare de pământ. A fost căsătorit cu Aișe, cu care avea ca fii pe Șucri de 16 ani, Refic de 6 ani, Ismet de 4 ani și Șucrie de un an. A plătit cotizațiile între 1932 și 1935. Ulterior, este înregistrat ca fiind plecat din localitate²⁵, cel mai probabil în Turcia.

Abdul Gani Regep, comerciant în viața civilă, a avut gradul de sergent în contingentul 1914. A fost mobilizat în campania militară din 1916-1919 cu Regimentul 9 Roșiori, cu care a și fost demobilizat. A fost decorat cu „Crucea comemorativă de război cu barete Dobrogea, Oituz, Mărășești”. A fost împrumutat cu 2 hectare, fără a primi un loc de casă. Avea o casă în proprietate, fiind căsătorit cu Zechie, cu care avea ca fii pe Nimet de 10 ani și Geavid de 6 ani.

Ulterior, este trecut ca fiind decedat. Avea cotizațiile plătite²⁶.

Abdul Soiun, de profesie plugar, a avut gradul de soldat, făcând parte din contingentul 1901. A fost mobilizat în Regimentul 34 Infanterie și a participat la campania militară din timpul celui de-al doilea război balcanic, din 1913. Ca răsplată, a fost decorat cu medalia „Avântul Țării” (Brevet nr. 476/1914). A fost mobilizat în campania militară din 1916-1919 în Regimentul 74 Infanterie, fiind decorat cu medalia

²³ *Ibidem.*

²⁴ *Ibidem.*

²⁵ *Ibidem.*

²⁶ *Ibidem.*

„Victoria Marelui Război pentru civilizația. 1916-1918” (Brevet nr. 886/1925). Nu a fost împrăștiat, fiind căsătorit cu Elmas și având ca fii pe Acâ de 24 de ani, Niazi de 21 de ani, Șucri de 17 ani și Usni de 8 ani. Este înregistrat ca fiind decedat. Avea cotizațiile plătite²⁷.

Ali Osman era un cafegiu în viața civilă și a avut gradul de soldat, făcând parte din contingentul 1907. Mobilizat în Regimentul 34 Infanterie, a luat parte la campania din 1913, fiind decorat cu medalia „Avântul Țării” (Brevet 2655/1913). În timpul campaniei din 1916-1918 a fost mobilizat în Regimentul 74 Infanterie, participând la luptele din Dobrogea și de la Oituz și Mărășești. A fost rănit la Turtucaia și a fost decorat cu medalia „Crucea comemorativă a Marelui Război cu barete Dobrogea, Oituz, Mărășești” (Brevet nr. 919) și cu medalia „Victoria Marelui Război pentru civilizație. 1916-1918” (Brevet nr. 27/1925). Ordinul de demobilizare de la Regimentul 74 are nr. 132/1918. A primit 2 hectare și un loc pentru construcția unei case. A fost căsătorit cu Melec, iar copii nu aveau. Cotizațiile sunt plătite. Apare trecut ca fiind decedat.²⁸

Benlișea Elias se ocupa în viața civilă cu activități comerciale, având gradul de soldat și făcând parte din contingentul 1911. Mobilizarea a fost făcută în Regimentul 34 Infanterie, participând atât la campania din 1913, cât și la cea din 1916-1918. Ca și alți soldați musulmani, a fost rănit în sângeroasele lupte de la Turtucaia, unde a pierdut globul ocular stâng, fiind declarat invalid de război. Pentru faptele sale de arme a fost decorat cu medalia „Avântul Țării” și cu medalia „Victoria Marelui Război pentru civilizație. 1916-1918”. Nu a fost împrăștiat și nu a primit loc de casă²⁹.

---

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ *Ibidem*; a fost demobilizat cu ordinul nr. 132 din 1918.

²⁹ *Ibidem*; Adrian Ilie, *Contribuția tătarilor la dezvoltarea orașului Medgidia în perioada 1878-1938*, în „Din istoria tătarilor”, vol. III, Editura Reclama Studio, Constanța, 2013, p. 32-33.

Era comerciant și avea în proprietate o casă de locuit. Ulterior, în perioada interbelică, va emigra în Turcia³⁰. A plătit cotizații³¹.

Cadâr Asan, de profesie potcovar, a avut gradul de soldat și a făcut parte din contingentul 1911. A fost mobilizat în Regimentul 74 Infanterie și a luat parte la campaniile militare din 1913 și 1916-1918. A căzut în prizonierat în luptele de la Turtucaia. La finalul războiului nu a fost împrumutat³². Avea în proprietate o casă, fiind căsătorit cu Aișe și având ca fiu pe Iusein, de 9 ani. Apare în registru ca fiind decedat. Avea cotizațiile plătite pe anii 1932-1934³³.

Cadâr Faic, de profesie cizmar, a avut gradul de soldat și a făcut parte din contingentul 1918. Mobilizat în Regimentul 34 Infanterie a luat parte la campania din 1916-1919, distingându-se în luptele de la Muncelu și Mărășești. Pentru faptele sale a fost decorat cu „Crucea comemorativă a Marelui Război cu barete Dobrogea, Oituz, Mărășești”, cu medalia „Victoria Marelui Război pentru civilizație. 1916-1918” (Brevet nr. 254/1925) și cu medalia „Bărbăție și Credință” clasa a II-a (Brevet nr. 43197). La sfârșitul războiului nu a fost împrumutat³⁴. A fost căsătorit cu Cadrie, iar la momentul redactării registrului, nu avea copii³⁵.

³⁰ Adrian Ilie, *Contribuția tătarilor...*, p. 33; Comisia Medicală nr. 13 i-a confirmat infirmitatea, beneficiind de pensie de invaliditate clasa a III-a, în procent de 60%. Titlul pensiei avea nr. 191792/1922. Pentru medalia „Victoria Marelui Război pentru Civilizație” avea brevetul cu nr. 378/1925.

³¹ *Registrul cazier al demobilizaților din Medgidia*, vol. I.

³² *Ibidem*.

³³ *Ibidem*.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ *Ibidem*.

Emin Mamut, de profesie muncitor, a avut gradul de soldat și a făcut parte din contingentul 1901. A făcut parte din Regimentul 34 Infanterie, iar, ulterior, din Regimentul 36 Infanterie, în campania militară din 1916-1919, luând parte la luptele de la Muscel și Mărășești. A primit „Crucea comemorativă a Marelui Război cu barete Dobrogea, Oituz, Mărășești” și medalia „Bărbăție și Credință”, clasa a II-a (Brevet nr. 17352). A primit 2 hectare de pământ³⁶. A fost căsătorit cu Nurie, avându-i ca fii pe Mumine de 7 ani, Șocrie de 5 ani, Amdi de 4 ani, Niazi de 3 ani și Nazie de 2 ani. A plecat, ulterior, în Turcia³⁷.

Gafar Vahid Omer era de profesie *fructar* (probabil precupeț de fructe) și a avut gradul de soldat în contingentul 1914. Mobilizarea a fost făcută în Regimentul 25 Artilerie, cu care a participat la luptele din Dobrogea și la confruntările de la Oituz și Mărășești. Pentru meritele sale a fost decorat cu „Crucea comemorativă a Marelui Război cu barete Dobrogea, Oituz, Mărășești”³⁸. A fost demobilizat cu Ordinul nr. 7050/1918 din Regimentul 25 Artilerie. A primit 2 hectare de pământ. Era căsătorit cu Zahure, avându-i ca fii pe Gelaledin de 11 ani, Nijbadin de 7 ani, Senia de 3 ani, Rabia de 1 an. A rămas în România, fiind în viață la momentul redactării manuscrisului. A plătit cotizațiile în a doua parte a anului 1932³⁹.

Gelal Ibraim Asir, de profesie tăbăcar, a avut gradul de soldat și a făcut parte din contingentul 1909. A luat parte, cu Regimentul 34 Infanterie, la luptele din anii 1916-1919, fiind luat prizonier în luptele de la Turtucaia. A avut calitatea de *prizonier fără voie*. A fost dispensat de la efectuarea serviciului militar și nu a fost împrăștiat⁴⁰. Era căsătorit cu Esma și avea

³⁶ *Ibidem.*

³⁷ *Ibidem.*

³⁸ *Ibidem.*

³⁹ *Ibidem.*

⁴⁰ *Ibidem*; demobilizat cu Ordinul de zi nr. 669/1ianuarie 1919.

copii pe Mucader - 18 ani, Fethie - 17 ani, Rasim - 15 ani, Feuzi - 6 ani. Avea în proprietate o casă. Este menționat și decesul său⁴¹.

Gimadin Ismail, de profesie plugar, făcea parte, ca soldat, din contingentul 1909, în Regimentul 9 Artilerie Craiova. A participat la campania din 1913 cu Regimentul 9 Roșiori, fiind decorat, ca și alți combatanți, cu medalia „Avântul Țării”. În campania din 1916-1918 a participat cu Regimentul 9 Artilerie Craiova. A fost luat prizonier la Corabia, având situația clasificată *prizonier fără voie*, nefiind împrumutat la sfârșitul războiului⁴². Era căsătorit cu Revide și avea ca fiu pe Kemal. Ulterior, a plecat în Turcia⁴³.

Iusuf Ablai, de profesie comerciant, făcea parte din contingentul 1918, având gradul de sergent. A participat la campania din 1913 cu Regimentul 9 Călărași, fiind decorat cu medalia „Avântul Țării”. În campania din 1916-1918 a fost mobilizat la Divizionul 5 Transport, Coloana 8 Subzistența, fiind mobilizat până în anul 1918. Pentru faptele sale a fost decorat cu ordinul „Coroana României”, „Steaua României”, „Crucea comemorativă a Marelui Război cu barete Dobrogea, Oituz, Mărășești” și „Meritul Comercial”. Nu a beneficiat de împrumutare⁴⁴. A fost căsătorit cu Cadrie, cu care îi avea ca fii pe Mubian de 16 ani, Kemaleddin de 12 ani și Rucnedin de 4 ani. Cotizațiile plătite pe anul 1932 și pentru semestrul I al anului 1933⁴⁵.

Iusuf Gani, de profesie precupeț, a fost mobilizat ca soldat în Regimentul 34 Infanterie, în campania din 1916-1919, remarcându-se în luptele de la Turtucaia.

A fost demobilizat la 10 decembrie 1919, fiind decorat cu „Crucea comemorativă a Marelui Război” cu barete „Turtucaia” și cu medalia „Victoria marelui Război pentru civilizație. 1916-1918”. Nu a fost împrumutat la sfârșitul războiului⁴⁶. A fost

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² *Ibidem*; decorația este însoțită de brevetul nr. 693.

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ Nuredin Ibram, *op. cit.*, p. 80; Costel Coroban, Aygöl Geanbai Nurgian, *op. cit.*, p. 95.

⁴⁶ Remus Macovei, *op. cit.*, p. 69; făcea parte din contingentul 1910.

demobilizat la 10 decembrie 1919. A fost căsătorit cu Raime, cu care îi avea pe Faredin de 13 ani, Ulfet de 10 ani, Suchiuran de doi ani. A plătit cotizațiile. Este menționat ca fiind plecat în Turcia⁴⁷.

Memedula Feizula, de profesie plugar, făcea parte din contingentul 1914, fiind mobilizat în Regimentul 25 Artilerie în campania din 1916-1918, luând parte activ la luptele pentru apărarea Dobrogei și la cele din Carpați și Mărășești. Caporalul, de origine tătară, a primit decorația „Crucea comemorativă a Marelui Război cu barete Dobrogea, Oituz, Mărășești”. A primit două hectare de pământ în proprietate. Avea cu soția pe Latife, având copii pe Memet (13 ani), Remzie (11 ani), Kemal (9 ani), Bedrie (5 ani) și Murat (2 ani). A plătit cotizația pe anul 1932. A plecat ulterior în Turcia⁴⁸.

Mamut Abdula, de profesie plugar, făcea parte din contingentul 1916, având gradul de soldat. A participat la campania militară din 1916-1919, în cadrul Regimentului 34 Infanterie, fiind luat prizonier la Turtucaia. După întoarcerea din prizonierat, a luat parte la campaniile militare din 1918-1919 din Basarabia, fiind decorat cu medalia „Victoria Marelui Război pentru civilizație. 1916-1918”. Nu a primit pământ în proprietate la sfârșitul conflictului. Nu a primit loc de casă.

Omer Velula, de profesie cafegiu, făcea parte din contingentul 1917, având gradul de soldat. A fost mobilizat în Campania militară din 1916-1919 în Batalionul 9 Pioneri. Nu a fost înregistrat ca fiind căsătorit. Nu a primit pământ din partea statului, deși a beneficiat de acest drept. A plătit cotizațiile în 1932 și 1933. A decedat la București⁴⁹.

⁴⁷ *Registru cazier al demobilizaților...*; pentru „Crucea comemorativă a Marelui Război” avea brevetul cu nr. 7188/1920, iar pentru Medalia „Victoria”, brevetul cu nr. 51/1925.

⁴⁸ *Ibidem.*

⁴⁹ *Ibidem.*

Şefchi Isleam făcea parte din contingentul 1911 fiind, în viața civilă, precupeț. A fost mobilizat în companiile militare din 1913 și 1916-1918, în Regimentul 34 Infanterie, având gradul de soldat. A luat parte la confruntările armate din Carpați și de apărare a Dobrogei. A fost rănit în luptele de la Muntele Şoimu, fiind declarat invalid de război. Nu a primit pământ în proprietate la sfârșitul războiului⁵⁰. Comisia medicală Militară nr. 13 l-a diagnosticat cu *cicatrice întinsă aderentă în regiunea lombară și absență mai mult de jumătate a molarilor* (Bilet de reformă definitivă nr. 105/1919). Beneficia de reducere de 75% pentru călătoriile pe calea ferată (carnet invalid de război nr. 5426/1930). Cu Aişe avea doi copii: Cadrie și Şucri. A plătit cotizațiile pe anul 1932 și pe semestrul I al anului 1933⁵¹.

Veli Abdul Azis, de profesie plugar, făcea parte din contingentul 1910. Mobilizat ca soldat la campania militară din 1916-1919 în Regimentul 34 Infanterie, a participat la luptele desfășurate la Diocheti, Panciu, Păueni, Cosmești și Mărășești. A primit decorația „Crucea comemorativă a Marelui Război cu baretele Dobrogea, Oituz, Mărășești”⁵². Nu a fost împrăștiat cu pământ la sfârșitul războiului, fiind menționat fără avere. Soția sa era Catige și avea patru copii minori. Se pare că a plecat în Turcia. În 1934 achitase cotizația⁵³.

La campania militară din anul 1913 au participat din Medgidia soldații Cadâr Asan, Ali Osman, Benlisea Elias, Şefchi Isleam, Abdul Soium, Curti Isleam⁵⁴ care au fost, ulterior, mobilizați și în campania militară din anii 1916-1919.

Unii dintre soldații musulmani și-au dat viața pe câmpul de luptă în timpul Primului Război Mondial. Printre aceștia îi amintim pe Alim Bechir Zecheria, Mustafa Benali Halil, Cadâr Abdul Refic, Salim Tair, Şachir Asan,

⁵⁰ Remus Macovei, *op. cit.*, p. 70.

⁵¹ N. Ibram, *op. cit.*, p. 78.

⁵² Remus Macovei, *op. cit.*, p. 70; Veli Abdul Azis a avut brevetul nr. 1230 din 8 dec. 1924.

⁵³ N. Ibram, *op. cit.*, p. 78.

⁵⁴ *Registrul cazier al demobilizaților*.

Curti Isleam, Ali Ablachim, Memet Cherim, Abduragi Ablachim⁵⁵. Alții au fost răniți și declarați invalizi de război. Printre aceștia: Șaganai Ali, Șefchi Isleam, Benlisea Elias, Ziadin Suliman, Ali Osman⁵⁶.

În unele confruntări, precum luptele de la Turtucaia, au dispărut soldatul Salim Tair, din Medgidia - 28 de ani, căsătorit - și soldatul Curti Isleam, de profesie sacagiu în Medgidia, 34 de ani, căsătorit și tată a patru copii⁵⁷.

Vorbind tot de Turtucaia, au fost luați prizonieri soldatul Abdul Chengi Amet, căsătorit, în vârstă de 31 de ani, care s-a întors din prizonierat în anul 1918; soldatul Cadâr Asan, în vârstă de 31 de ani, căsătorit și tată al unui copil, a revenit din prizonierat în 1918; soldatul Gelal Ibraim Asir, de profesie tăbăcar, din Medgidia, în vârstă de 28 de ani, căsătorit, tată a cinci copii, care a revenit în localitate din prizonierat în anul 1918; soldatul Mamut Abdula, din Medgidia, în vârstă de 23 de ani, necăsătorit, întors din prizonierat în anul 1918⁵⁸.

La Turtucaia au mai fost răniți: soldatul Șaganai Ali, din Medgidia, în vârstă de 28 de ani, căsătorit; soldatul Benlisea Elias, comerciant din Medgidia, în vârstă de 26 de ani, căsătorit, tată a doi copii; soldatul Ali Osman, cafegiu din Medgidia, în vârstă de 34 de ani, căsătorit⁵⁹.

În luptele din Dobrogea și-a pierdut viața și soldatul Alim Bechir Zecheria, muncitor din Medgidia, de 37 de ani, tată a doi copii⁶⁰.

În luptele de la Titu, Buzău, Râmnicul Sărat, Focșani, Tecuci au fost răniți: soldatul Șefchi Isleam, precupeț din Medgidia, în vârstă de 27 de ani, căsătorit, tată a doi copii, făcea parte din Regimentul 34 Infanterie, rănit în luptele din zona Tabla Buții, și soldatul Ziadin Suliman, din Medgidia, în vârstă de 33 de ani, din Regimentul 74 Infanterie, căsătorit, tată a patru copii, rănit în timpul luptelor din zona amintită anterior⁶¹.

În timpul Primului Război Mondial, au fost înregistrați, în rândul soldaților musulmani: 6 invalizi, 20 mobilizați pentru campaniile militare din 1916-1919, 8 decedați, în total fiind 34 de participanți la război.

---

⁵⁵ *Ibidem.*

⁵⁶ *Ibidem.*

⁵⁷ *Ibidem.*

⁵⁸ *Ibidem.*

⁵⁹ *Ibidem.*

⁶⁰ *Ibidem.*

⁶¹ *Ibidem*; este rănit la 5 octombrie 1916.

Tifosul exantematic a secerat mii de soldați printre care soldatul Șachir Asan din Medgidia, în vârstă de 24 de ani, căsătorit, din Regimentul 74 Infanterie⁶².

Un alt caz este decesul soldatului Mustafa Benali Halil, din Medgidia, în vârstă de 26 de ani, căsătorit, tată a trei copii, ce făcea parte din Regimentul 74 Infanterie. Căzut prizonier în mai 1918, se îmbolnăvește de tuberculoză, boală care-l va răpune peste câteva luni, în 26 octombrie 1918⁶³.

Nouă dintre cei 21 de participanți la război de origine turco-tătară au trecut în eternitate în anii ce au urmat. Unii au fost răniți, fiind declarați invalizi de război, alți 8 au plecat în Turcia, în perioada emigrărilor din anii 1933-1934⁶⁴. După părerea noastră, cei care au hotărât să părăsească România erau turci și nu tătari. Tătarii își găsiseră în Dobrogea și la Medgidia noua patrie, după colonizările făcute la jumătatea secolului al XIX-lea.

Toți locuitorii Medgidiei și-au adus contribuția la apărarea hotarelor țării și nădăjduiau speranța într-o viață mai bună.

---

⁶² *Ibidem*; a decedat în spitalul din Pănești, județul Vaslui, la 25 martie 1917.

⁶³ *Ibidem*.

⁶⁴ N. Ibram, *op. cit.*, p. 75.